

LA MÀGIA I EL MIRACLE

ANDREU MARTÍN

edebé

periscopi

LA MÀGIA I EL MIRACLE

ANDREU MARTÍN

LA MÀGIA I EL MIRACLE

edebé

© Andreu Martín, 2015

© Edició Cat.: Edebé, 2015

Passeig de Sant Joan Bosco, 62

08017 Barcelona

www.edebe.com

Atenció al client: 902 44 44 41

contacta@edebe.net

Directora de la col·lecció: Reina Duarte

Editora: Elena Valencia

Disseny de cobertes: César Farrés

Il·lustració de coberta: Jordi Vila Delclòs

1a edició, febrer 2015

ISBN 978-84-683-1586-7

Dipòsit Legal: B. 25280-2014

Imprès a Espanya

Printed in Spain

EGS - Rosari, 2 - Barcelona

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només pot ser realitzada amb l'autorització dels seus titulars, llevat d'excepció prevista per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos) si necessiteu fotocopiar o escanejar fragments d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 45).

Índex

Pròleg	7
Agraïments	9
1. El bagul del capellà	11
2. Un carro molt lent	20
3. Necessitem un miracle	34
4. Perill	43
5. L'església en flames	52
6. Després del dimoni, l'àngel	62
7. Allò que va demanar la Pilarín	75
8. La parròquia de Santa Marta	88
9. Parlant d'amor amb odi	97
10. A la cripta	108
11. El prodigi	118
12. Confessió	130
13. El miracle	137
Epíleg	144

Pròleg

Aquest llibre és una novel·la pensada per a joves. Perquè vol ser un homenatge a sant Joan Bosco i no es pot concebre la seva vida sense la presència i l'assistència als joves. Vull dir que no es tracta d'una hagiografia ni d'una novel·la amb més intenció que la de divertir. Per a l'argument que se'm va acudir necessitava un sant al qual s'atribuïssin miracles en vida però que també fos aficionat a la prestidigitació, i aquest sant no podia ser cap altre que Don Bosco.

Suposo que, si vaig tenir aquesta idea, va ser perquè durant quatre anys de la meva vida vaig estar-me entre salesians i encara avui, de gran, compto amb algun salesià entre les meves amistats.

Aquesta obra m'ha servit per recrear una Barcelona oblidada i la vida d'un home al qual havia perdut de vista. En el recorregut de l'escriptura, ha estat un plaer per a mi, i espero que també ho sigui per als meus lectors, redescobrir un temps tan llunyà i un home tan proper.

Agraïments

Aquest llibre no hauria estat possible sense la complicitat de Reina Duarte, que va aplaudir entusiasmada el dia que li vaig exposar la idea; de Francesc Riu, que em va mostrar escenaris i decorats que no estan oberts a tots els ulls; de Marta Palomares, que em va situar en l'espai i el temps; de Pere Barbosa, que em va donar tantes pistes; i de Basilio Bustillo, que em va conèixer de nen i em va passejar per aquest món que ara he decidit recrear.

1. El bagul del capellà

El 25 de desembre de 1986, la meva germana em va notificar que es volia vendre Els Àngels.

Com cada Nadal, havíem anat amb la Victòria i els nois a menjar l'escudella i carn d'olla i el gall dindi farcit de la tieta Txon, tot i que aquell no era un Nadal com els altres perquè la mare havia mort el mes de juny anterior.

Tots érem conscients que la meva germana vivia sola i molt trista des d'aleshores. En algun moment, m'havia insinuat que anéssim amb la Vicki i els nois a viure allà, amb ella. Era una casa molt gran, de dotze habitacions i amb una sala dalt i una altra baix, i sala de música i tota la pesca, però, precisament per això, per la feinada que suposaria la mudança i la necessitat de servei domèstic fix i altres inconvenients, la Vicki havia dit que ni parlar-ne.

La Txon ho va deixar anar a les postres, després de la macedònia refrescant i abans dels torrons i les neules.

—Tinc una oferta de compra i em sembla que vendré
—va dir.

Ho vam celebrar brindant amb cava, com si ens alliberéssim d'un problema aclaparador.

—I tu, què faràs?

—Jo em buscaré un pis petit al centre —va dir la meva germana, amb la seguretat de qui ja ho he calculat tot i ha iniciat els tràmits de lloguer.

Suposo que vaig ser l'únic que ho va lamentar. La Vicki sempre havia dit que Els Àngels li semblava una casa de fantasmes i els nois, que llavors tenien divuit i setze anys, només estaven desitjant que els donéssim permís per sortir corrents a trobar-se amb els seus amics.

* * *

Era una mansió modernista construïda el 1910 per no sé quin arquitecte famós per encàrrec del meu avi Ernest Rovira, que s'hi va instal·lar amb l'àvia Glòria. Allà van néixer el meu pare i els seus quatre germans, i allà vam néixer jo i els meus dos germans i allà vam passar la infància. Tenia un jardí molt gran, amb pins i un roser enorme que donava roses de competició, i un gronxador que constava de dues barquetes de fusta amb seients com butaques, del qual tots els nens havíem caigut en alguna ocasió amb resultats dolorosos diferents. La Txon es va trencar un braç i això va significar que vam tenir prohibit gronxar-nos-hi durant un temps.

Jo vaig ser el primer a abandonar la casa, el 1968, quan em vaig casar amb la Vicki. Després, se'n va anar el Joan, el meu germà petit. El 1980, el pare i el Joan van morir en un accident de cotxe i la Txon i la mare

es van quedar soles al casalot cuidant-se mútuament en un ambient afable, avorrit, malenconiós, cuinant quilos i quilos de pastes de te amb les quals ens atreien els diumenges. «Per què no veniu a berenar?», i la Vicki i jo hi anàvem més per compromís que per una altra cosa. No eren tardes de diumenge gaire estimulants.

* * *

Aquell dia de Nadal, havent dinat, mentre la Vicki i la Txon rentaven els plats i xerraven, em vaig perdre per la casa buscant records i conreant la nostàlgia, en una mena de recorregut de comiat. El dia que vaig caure per les escales i vaig dissimular el dolor perquè no em renyessin i em vaig sentir fort, heroic i espartà. La biblioteca d'on treia d'amagatotis els llibres que el pare no em deixava llegir. La sala de música on cap dels germans no vam aprendre a tocar el piano. Les golfes que, amb el Joan, convertíem en Casa del Terror per espantar la pobra Txon.

Les golfes eren la zona més misteriosa i fascinant de la casa. Quan hi vaig entrar, vaig tenir la sobtada sensació que estava a punt de fer un descobriment emocionant. Vaig comprendre per què es diu *inspiració* a l'impuls que porta l'escriptor a crear. Vaig inspirar. Em va semblar que pel nas i pels ulls, i fins i tot per les orelles, penetrava en mi una força desconeguda, generada per records i vivències, capaç de reconstruir els meus coneixements i sentiments i compondre amb ells algun relat insòlit.

Feia ja uns mesos que havia acabat d'escriure una

novel·la i no aconseguia trenar dues idees bones per a la següent. Volia escriure un relat basat en la realitat però aquesta mateixa realitat i la responsabilitat de la versemblança acabaven dominant-me i asfixiant el projecte. Qualsevol cosa que iniciava topava tard o d'hora contra la paret de l'«això sembla impossible, no s'ho creurà ningú» o bé «aquí no hi ha gens de sorpresa o de fantasia i avorriria fins i tot les ovelles». Tot era massa obvi, previsible i insuls. I, quan m'enfilava per les branques de la fantasia, el text es tornava grotesc i dislocat i acabava a la paperera de reciclatge.

En el moment d'entrar a les golfes, però, alguna cosa nova va néixer en mi. Una intuïció. No sé si va ser l'olor d'antiguitat o el color difuminat que atorgava a l'escena la boirina de la pols en suspensió. Hi havia una certa irrealitat en aquell decorat i, alhora, sabia que era tan real com totes les aventures que havíem viscut allà. Precisament la barreja que buscava per a la meva propera obra.

M'estaven esperant, l'un al costat de l'altre, els tres cavallets de cartró, el de la Txon, el meu i el del Joan, un per a cadascú, que no s'enfadi ningú; i la casa de nines de la Txon, amb la qual vaig jugar jo més que ella; i les capses de cartró plenes de soldadets de goma i un Fort Apatxe desmuntat; i el gran armari de lluna que la mare mai no va voler vendre perquè era «una obra d'art molt valuosa»; i els quadres foscos que un dia vam despenjar perquè «feien sinistre el menjador de baix».

Pols i teranyines i, al racó del fons, el vell bagul del capellà.

* * *

El vell bagul del capellà era el nostre objecte preferit de les golfes perquè ens havia agradat molt llegir *L'illa del tresor* i per a nosaltres sempre va ser tan atractiu i meravellós com el cofre del mort («Quinze homes hi ha al cofre del mort, ho, ho, ho, i una ampolla de rom!»).

M'hi vaig apropar amb tanta reverència com ho fèiem quan érem nens, i el vaig obrir amb cura i aprensió, després de no sé quants anys.

Tot estava igual. Una mica més descolorit i polsós però no hi feia res. La casulla blanca i daurada, amb brocats que encara brillaven una mica. I la funda d'aquelles ulleres de vidres rodons a l'estil de John Lennon. I l'estoig de cuir amb útils d'afaitar tan antics, la navalla perillosa, la corretja de cuir per suavitzar el tall, la brotxa despentinada, el buit on algun dia hi devia haver un tub de sabó.

Els llibres. De petits, mai no ens havíem parat a mirar-los perquè eren vells i avorrits. En aquell moment, em vaig adonar que eren autèntiques antiguitats. Un breviari molt gastat, un missal, la *Vida y doctrina de Jesucristo. Tomo II*, de Nicola Avancini, editat a Barcelona el 1968; un epistolari de Giovanni Bosco en italià amb «*introduzione, testi critici e noti a cura di Francesco Motto*»; el *Verdadero libro del pueblo*, de Madame de Beaumont, publicat el 1852; la *Historia contemporánea de los padecimientos y triunfos de la Iglesia de Jesucristo. Tomo IV*, de 1859; *Don Bosco y su obra* de monsenyor Marcelo Spínola y Mestre; *Año cristiano o ejercicios devotos para todos los días*

del año, del pare Juan Croisset, 1854, i el *Catecismo cristiano o Exposición de la doctrina de Jesucristo presentada a los hombres*, del doctor Felix Dupanloup, bisbe d'Orleans, 1865. Probablement podria vendre'ls a bon preu al mercat de col·leccionistes.

Em vaig fixar especialment en una carpeta marró subjectada amb una cinta nuada en un llaç. Mai no se m'havia acudit mirar-ne el contingut. En aquell moment, com a escriptor professional, mentre deslligava la cinta rosa que un dia va ser vermella, vaig tenir la seguretats que estava obrint una porta que donava a un passat on es barrejaven la història i la fantasia.

* * *

Més tard, a la sala, quan els nois ja se n'havien anat amb els seus amics i la Vicki i jo compartíem amb la Txon unes pastes de te que ens van recordar la mare, vaig preguntar:

—El bagul del capellà, el que hi ha a les golfes... Qui era exactament aquest capellà?

La Txon coneixia la història familiar amb tot detall perquè era el tema de conversa preferit de la mare en els últims temps.

—Don Felip Castelló era germà del nostre besavi, Eulogi Castelló, que era el pare de l'àvia Glòria. Estava de rector de l'església de Santa Marta, que estava situada a la riera de Sant Joan, més o menys per on ara hi ha el mercat de Santa Caterina, al costat de la catedral. Aquesta parròquia va ser un dels edificis que es van derruir el 1910, quan van construir la

Via Laietana, que volia ser la gran via principal de Barcelona.

Vaig recordar que la mare encara es referia a aquell carrer com la Gran Via Laietana.

—Eulogi Castelló es va casar amb la besàvia Asunción, que era molt catòlica i pietosa i freqüentava molt la parròquia de Don Felip, i Don Felip anava molt sovint a casa dels besavis, a menjar i a passar l'estona. L'àvia Glòria, que era la filla única del matrimoni, s'estimava molt el seu oncle i acostumava a visitar-lo a la parròquia i l'ajudava en la neteja i altres feines. Ella va viure amb mossèn Felip les hores terribles de la Setmana Tràgica, quan els anarquistes van recórrer la ciutat i cremaven esglésies i escoles, el 1909. Curiosament, la parròquia no va sofrir danys en aquell moment i, en canvi, va desaparèixer l'any següent, el 1910, quan la van enderrocar per construir la Via Laietana.

»La mare explicava que l'àvia Glòria no es volia casar, però segons sembla Don Felip, abans de morir, va insistir molt perquè ho fes. Se l'estimava com a una filla i considerava que era massa bonica per quedar-se soltera. Es veu que va ser el mateix Don Felip qui, pràcticament al llit de mort, va propiciar que l'àvia Glòria conegués Ernest Rovira, l'avi, un senyor molt ric que anava molt per la parròquia.

»Don Felip Castelló va morir poc després, el desembre de 1910, i l'àvia Glòria es va casar amb l'avi el 1912.

»Va ser aleshores quan l'avi Ernest va construir Els Àngels i s'hi van instal·lar. I a Els Àngels l'àvia va

portar aquest bagul, que havia pertangut a Don Felip, com si, a l'interior, hi haguessin les relíquies d'un sant. Si el mossèn se l'estimava com a una filla, ella sempre l'havia estimat i l'havia cuidat com a un pare.

* * *

Dins la carpeta marró, hi havia un paquet de folis groguencs, gairebé de color sèpia, cosits a mà amb fil gruixut. Al primer foli, algú havia escrit amb lletra molt polida, a mà i en català:

MEMÒRIES D'UNA CONFESSIÓ,
per Felip Castelló. Barcelona, 22 de desembre de 1886

I, en un altre moment no datat, amb una altra ploma, una altra tinta i amb menys fermesa als dits, la mateixa mà havia afegit:

MAI NINGÚ HA DE LLEGIR AIXÒ. SECRET DE CONFESSIÓ

He de confessar que aquesta prohibició va incentivar el meu interès. Em vaig imaginar l'àvia Glòria, i potser també la mare, resistint-se a la temptació, respectuoses dels desitjos del difunt rector. Jo, en canvi, escriptor i una mica irreverent, em vaig deixar portar per la curiositat i, justificant-me en els anys transcorreguts i en el cas que tots els implicats en el que fos ja serien morts, enterrats i oblidats, i amb l'íntima promesa de no divulgar mai el que descobrís en aquell text o, en tot cas, divulgar-ho amb noms canviats; vaig girar la

primera pàgina i em vaig endinsar en la caverna dels misteris.

En el foli següent, vaig trobar les paraules *Ave Maria Puríssima*.

En el tercer foli ja em vaig veure immers en una història fantàstica.

Des d'aquell dia han passat vint-i-set anys, durant els quals m'he imaginat moltes vegades l'àvia Glòria i la mare llegint bocabadades de fascinació l'aventura de l'oncle besavi Felip i, penedides, reprimint les ganes de divulgar-la. Jo mateix he trigat molt de temps a decidir-me a treure-la a la llum.

Però ara, als meus setanta-tres anys, quan ja en fa vint-i-cinc o vint-i-sis que ens vam vendre Els Àngels i vint-i-tres que va desaparèixer per sempre perquè la Ronda de Dalt, que circumval·la la ciutat, passa per on hi havia la mansió; quan no queda ja ni el record de la parròquia de Santa Marta ni del seu rector, mossèn Felip, i quan ja fa setanta-nou anys que Joan Bosco va ser declarat sant i un miracle més o menys atribuït a ell ja no deu importar-li, he de reconèixer que un escriptor no es pot resistir indefinidament a una bona història i aquesta és la que em va inspirar aquella lectura.